

Eligiusz Dworaczyński, Andrzej Cetera

Tarnów. Góra św. Marcina

Informator Archeologiczny : badania 16, 283-284

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wytyczono i wyeksplorowano ponadto wykopy XI-XV.

Wykop XI - wytyczono w części południowo-wschodniej terenu zamkowego o wymiarach 10 x 5 m. Efektem prac było odkrycie na głębokości około 3 m reliktyw wężła fundamentów murów obronnych południowych i wschodnich oraz części fundamentów być może baszty narożnej /czworokątnej/ związanej z tym węzłem. Zachowały się tylko spagowe partie owych fundamentów kamiennych. Na podstawie materiału zabytkowego stwierdzić można, że mury te rozebrano w końcu XVIII lub 1 połowie XIX wieku. W wykopie tym oprócz masowego materiału zabytkowego znaleziono jedną monetę tzw. boratynkę z 1663 r.

Wykopy XII, XIV, XV o wymiarach kolejno 3 x 3 m, 6 x 2 m, 10 x 2 m wytyczono 5 m od elewacji zachodniej "pałacu" w kierunku zachodnim przez fosę w celu stwierdzenia istnienia zachodniego muru obronnego oraz rozpoznania chronologii fosy w stosunku do której były podejrzenia, że powstała bardzo późno. Po zbadaniu okazało się, że jedynie w wykopie XIV w odległości około 12 m od elewacji zachodniej "pałacu" zachowały się resztki luźnych konstrukcji kamiennie-ceglanych, których nie można uznać za pozostałości muru obronnego. Badanie w wykopie XV /w fosie/ potwierdziły, że fosa obecnie widoczna powstała późno, zapewne w XIX wieku i być może przy jej kopaniu zniszczono zachodni mur obronny oraz fosę pierwotną.

Wykop XIII o wymiarach 6 x 4 m wytyczono na wschód od narożnika południowo-wschodniego "pałacu" na linii przebiegu wschodniego muru obronnego. Odkryto ceglany mur obronny o szerokości około 1,10-1,20 m na fundamencie kamiennym z dwoma poziomami strzelnic zakrytych, zwięzających się na zewnątrz, które ze względu na kształt datować można na 2 połowę XV - 1 połowę XVI wieku. W okresie późniejszym /XVII-XVIII wieku/ przy murze obronnym po obu stronach powstały budynki zapewne mieszkalne o czym świadczą płytki ceramiczne.

W czerwcu br. wykonano także wiercenia po osi E-W między "pałacem" a "basztą Halszki". W wyniku badań określono układ warstw kulturowych oraz poziom występowania calca. Oprócz muru obronnego wschodniego na osi nie stwierdzono żadnych innych pewnych reliktyw murowanych.

Z ruchomego materiału zabytkowego odkryto przeszło 5 tys. ułamków naczyń, około 1 tys. kości zwierzęcych, fragmenty kafli piecowych, wyroby metalowe itp.

Rozpoczęto opracowywanie wyników badań wykopaliskowych.

TARNÓW
Góra św. Marcina

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska w Tarnowie
Oddział w Krakowie

Badania prowadził mgr Eligiusz Dworaczyński i Andrzej Cetera. Finansował WKZ w Tarnowic. Czwar-ty sezon badań. Ruiny zamku /XIV-XVI w./.

Kontynuowano prace wykopaliskowe w ramach pierw-szego etapu badań, którego zadaniem było uchwycenie układu nawarstwień i reliktyw architektury wzdłuż głównej osi wschód-zachód oraz prostopadłych osi pomocniczych. Rozpo-częto ponadto eksplorację wykopów szerokoprzestrzennych drugiego etapu, w miejscach koncentracji murów o węzłowym znaczeniu dla poznania pełnego rzutu obiektu.

Prace wykopaliskowe prowadzono w dwóch rejonach:

- 1/ na zachodnim cyplu wzniesienia zachodniego, zajmowanego przez tzw. zaplecze gospodarcze zamku,
- 2/ na zachodnim stoku wzniesienia wschodniego zajmowanego przez zamek właściwy, w "siodle" pomiędzy wzniesieniami oraz we wschodniej części wzniesienia zachodniego.

W wyniku tych prac odkryto fragmenty kamiennych fundamentów i negatywy muru obwodowego w zachodniej partii założenia oraz przyczółka mostu na zachodnim stoku "siodła" datowane na wiek XIV. Mury te pochodzą z pierwszego etapu budowy zamku.

W południowo-wschodniej partii wzniesienia zachod-niego, w miejscu lokalizacji domniemanej bramy głównej, od-kryto dwa pomieszczenia o szerokości 3,5 m, otwarte w kierun-ku południowym, których mury mają solidne fundamenty kamien-ne, wpuszczone głęboko w skałę. Wątek ścian i wymiary cegieł datują obiekt na XIV wiek. W chwili obecnej nie można stwier-dzić czy odkryte mury są pozostałością bramy.

W wykopie założonym w "siodle" spodziewano się uchwycić ślady skłupów podtrzymujących most. Ze względu na znaczną grubość warstw destrukcyjnych nie zakończono eksplo-racji w tym roku. Odkryto natomiast bardzo czytelny, pełny układ nawarstwień od XIV do XVI wieku, który w innych miej-scach został przeważnie zniwelowany.

Wśród materiału ruchomego, obok licznych fragmen-tów naczyń z XIV do XVII wieku, znaleziono sporo kafli pie-cowych oraz przedmioty żelazne, jak groty bełtów kuszy, okucia i noże, a także formę do odlewania kulek. Ponadto znaleziono kilka monet i kostkę do gry.

Badania będą kontynuowane.

WŁOCŁAWEK-Szpetal Dolny
ul. Przesmyk 4b

patrz
okres nowożytny

TORUŃ
ul. Dominikańska 1-9

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków Pracownia Archeo-
logiczno-Konserwatorska
Oddział w Toruniu